

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice. št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj 24. tečaj, prosimo torej dosedanje p. n. naslovom prijatelje in naročnike „Slov. Gosp.“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročbo. Tako cenó in s tacim obilnim blagom ne izhaja noben slovensk, a težko, če še kje kateri nemšk časnik.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, vmes pa še tudi prilogo inseratov. V ožgled tega je njegova cena celo mala, u je mogoča samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto **3 gld.**, za pol leta **1 gld. 60 kr.**, za četrt leta pa **80 kr.** Naročnina pošlje se najlžje po poštinih nakaznicah in vzprejema jo upravništvo „Slov. Gospodarja“ v tiskarni **sv. Cirila v Mariboru.**

Kdor je bil do sedmal že naročnik „Slov. Gospodarja“, olajša močno upravništvu delo, če prilepí staro adresu na nakaznico ali pa pripiše vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravništvo „Slov. Gospodarja“.

Slovensko društvo.

Zborovanje dne 29. decembra 1889.

Na Štajarskem utegneta Bog in cesar nas Slovencev šteti še zmiraj okoli pol milijona duš. Boriti se moramo za svoj narodni obstanek. Nasprotniki bi nas najrajši v žlici vode potopili. Toda Slovenci se branimo. Ako Bog da in sreča junaška, tedaj pa se tudi obranimo. Vodi nas in sile druží naše politično „Slovensko društvo“ s sedežem v Mariboru.

V pretečenem društvenem letu zborovalo je ovo društvo pri sv. Lenartu v Slov. goricah, v Konjicah, v Žalcu in dne 29. dec. pr. leta je obhajalo svoj občni zbor v slavni čitalnici Ma-

riborski. Zbrani društveniki razgovarjali so se posebno o bližajočih se volitvah za deželni zbor Stajarski in o najmlajšem sinu razupitega „nemškega šulvereina“ namreč o Graškem društvu „Südmark“, ki hoče na Slovenskem posestva kupovati, da tje Nemcev seli in tako Slovence izpodriva. Prezirati tega novega sovražnika ne smemo pa se ga tudi preveč bati ne. Kaj prida ne bodo „Südmarkovci“ imeli seliti na Slovensko in „spufanih“ ljudij nikjer ne vsprejemajo radi. Toda oprezni moramo biti, posebno na mejah. Za skrajno silo bodo pomagali slovenski denarni zavodi. Naše slovenske posojilnice in hranilnice so uže dovolj močne, da morejo vsakemu poštemu Slovincu pomagati zoper požrešnost nemško-žudovskega in če treba tudi „prajzovskega“ kapitala.

Slovenci čutimo čedalje bolj potrebo vzajemnega postopanja; zlasti štajarski Slovenci želimo, naj bi vsi slovenski deželni in državni poslanci zedinili se in dogovorili skupen politični načrt ali program, katerega bi nam vsem bilo se držati. Naši deželni poslanci so hrabro in modro postopali v Gradci. Zaslužijo torej vse naše priznavanje in hvalo.

V pretečenem društvenem letu smo štajarski Slovenci zmagali v raznih okrajnih zastopih, zlasti pri sv. Lenartu, v Slov. Bistrici, v Ptuiju in Celju, priborili si slovensko paralelko na gimnaziji Mariborske, hiralnico na Vojniku, začeli graditi železnico Savinjsko in Ljutomer-Radgonsko, osnovali prvo slovensko južnoštirsko hranilnico v Celju, dobili Slovence naslednika nepozabnemu knezu in škofu Slomšku. Smemo zadovoljni biti. Bog pomozí naprej!

Sklepi.

1. Občni zbor Slovenskega društva izreka gospodom deželnim poslaneem za njihovo možato postopanje v Gradci domoljubno zahvalo, odbor pa naroča sklicati o pravem času iz vseh južnoštirskih okrajev zaupne može, da se

pogovorijo o kandidatih za nove volitve.

2. Društveni odbor naj postavi zaupnih mož v občinah in župnijah, zlasti ob slovenskih mejah, ki mu naj poročajo o slehernem gibanju društva „Südmark“, da se zatem potrebno ukrene.

3. Občni zbor Slovenskega društva izraža nujno potrebo jasnega, določenega in skupnega političnega programa za vse Slovence ter daje nalog predsedništvu, prositi c. k. svetovalca in deželnega odbornika gospoda Murnika, naj nameravani shod vseh deželnih in državnih poslancev v Ljubljani skliče še v prvi polovici januarja 1890.

4. Odbor naj sestavi in odpošlje prošnjo državnemu zboru, da bodo davek odpisovali parcelam vinogradnim iz nova zasajenim z ameriškim trsovjem.

5. Dosedanji predsednik in odborniki so s vsklikom zopet izvoljeni.

Pri tem občnem zboru so se izrekle še marsikatero sila važne želje, n. pr. gledé slov. paralelk na c. kr. gimnaziji v Mariboru, ali do sklepanja ni prišlo, ker ni bilo več za to časa. Vse te in druge stvari pridejo pa na vrsto pri prihodnjem obč. zboru.

Izvolitev lavantinskih škofov.

(Dalje.)

Slednjič so tudi novi knez in škof spregovorili besedo:

„Kako nerazumljive so božje sodbe in neizvedljive njegove poti!“ tako kličem jako ginjen in ves presunjen v slovesnem tem trenutku, tako v tej velikanski božji hiši s slavnim svetim apostolom na ves glas kličem“.

„Po isti neizvedljivi volji trojedinega Boga, po previdnosti božji namreč in po tvoji prosti volji, vzvišeni nadškof in prečastni metropolit, in po dovoljenji Njih apostolskega kr. ces. Veličanstva cesarja našega Franca Jožefa I. vselej srečnega, izvoljen sem in ravnokaj tudi potrjen jaz, le človek skorej brez vsega zaslužnja, za naslednika Jakoba Maksimilijana — naj mu bo dober spomin —, čijega velikodušnega mojega dobrotnika in izgojitelja zgubo obžalujem in jo bom vedno tužno obžaljeval, tega zaslužnega moža — pravim, sem postal naslednik na škofijski stolici lavantinski, v tej škofiji stari in slavni in presrečni, ki se sme po vsej pravici dičiti z milim imenom preljubljene hčerke preblage matere osrednje Solnograške stolice“.

„Ali o dobri Bog, ljubezen moja! s strahom prevzamem pretežavno službo, in je nikakor ne bi prevzel, če ne bi zaupal v Njega, po čegar milosti sem, kar sem, če sploh kaj

sem. Službe se lotim, katere se za nič ne bi lotil, če ne bi zaupal pomoči preblazene device in matere Marije, kraljice apostolov, in če ne bi zaupal na podporo vojvode nebeške vojne, sv. Mihaela nadangelja, in če se ne bi zanašal na pomoč slavnih prvakov apostolov sv. Petra in Pavla. V silno visoko službo stopam, v katero pa pod nobeno pogodbo ne bi stopil, ako mi tega moji predstojniki, in drugi odlični možje visoke učenosti in skušane modrosti, ne bi zopet in zopet svetovali ter me tudi pregovorili. Prevzamem delokrog, katerega na noben način ne bi prevzel, ako mi ga ti, presvitli metropolit, ki te kinčate izborna modrost in znana zvedenost, ne bi izročil ter ne dodal tolažbe, da me Bog, duhovstvo in verno ljudstvo kliče, in da si me prav za to tudi ti, prečastni nadškof, izvolil in zdaj slovesno potrdil. Tolike službe slednjič jaz, tako majcen, nikdar ne bi prevzel, verjamite mi, prebrisani svedoki, ako mi ljubezen vdanega duhovstva in vernega ljudstva, „katera je potrpežljiva, je dobrotljiva, katera ni nevošljiva in se ne napihuje, katera se ne da razdražiti in ne misli hudega, katera vse pretrpi in vse prenese“, — ako bi mi ta ljubezen Lavantincev — pravim, srea ne dala“.

„In resnično! navedene trdne podpore je meni brezdvomno jako treba, ki sem zdaj potrjen v službi apostolski, čije visokost in težavnost, čije neštete dolžnosti in obilne nevarnosti sv. cerkveni očetje in najmodrejši učeni ki vedno in vedno zatrjujejo, in o čije bremenih sv. Tridentinski zbor govori, da se jih tudi angeljska ramena bojé. Hvalijo sicer to službo kakor duhovenstva vršič in jo povzdigajo kakor časti najvišjo stopinjo, toda Tabor že ne bo, brže bo Getsemani in Golgata. Če to važno resnico v presunjenem srcu povdarjam, lahko bi obupal ter postal malosrčen; vendar dobremu Bogu večna zahvala! Neka druga veliko prijaznejša misel me osrčuje ter obdrži na nogah. To je sveta in zveličavna vera, nadnaravna vera, da stojim na skali, na katero je božji Izveličar postavil sv. katoliško in apostolsko cerkev, mater in pa učiteljico našo, na katero ako bi kedaj pozabil, naj mi rajši jezik prej umolkne in se mi posuši desnica. Po tej božji moči sv. vere tedaj okrepčan hočem jutri in za vse prihodnje dni postaviti pastirsko palico mojo na to zveličavno skalo, ter trdno obljubiti, da se bodem zvesto držal vidnega namestnika večnega pastirja Kristusovega na zemlji, sv. očeta Leona XIII., krasne zvezde, ki po svojih izvrstnih listinah celemu svetu sije ter ga kakor najlepše osvetljuje“.

„Koncem pa slabega tega govora svojega, sili me jako čut hvaležnosti, da se pred vsem tebi, prevzvišeni nadškof, ki si jako čuječ nad sv. vero in blagrom duš, in ki imaš polno pra-

vico, podeliti škofijo lavantinsko, za previsoko čast, katero si mi blage volje podelil, tudi preponižno in večno zahvalo izrečem. Živel mi srečno leta in leta, in vsegamogočni Bog te te naj vedno ohrani v pomnoženje časti božje in v povišanje blagra cerkvenega in državnega, in tudi na srečo častivredne nadškofije in na blagor tudi škofije lavantinske! Strah me tudi je nehvaležnemu biti in zato se prelepo zahvaljujem vsakemu posebej in vsem prečastnim gospodom skupaj, ki kot zasluženi možje kinčajo cerkvo in državo, ter so s svojo prisotnostjo pomnožili današnjo slovesnost potrpenja“.

„Za-me toliko častno prisotnost vzvišene in premilostnega kneza in škofa Krškega, prečastnega opata benediktinskega pri sv. Petru, prisotnost jako častitega osrednjega kapitola in drugih jako vrednih gospodov Solnograške škofije, prisotnost njih ekscelece ces. in kralj. namestnika, in vseh drugih činovnikov veljavnih in častnih in slednjič prisotnost častivrednega lavantinskega duhovenstva, ki ga jaz ljubim in ki mene ljubi, — bom neizbrisljivo zapisal v svojo dušo in globoko ohranil v svojem srcu“.

„Naj tedaj, ko sem preponižno zahvalo izrekel, še dostavim prošnjo, da mi ohranite blag spomin za naprej, in naj končam svoj govor z besedami sv. Pavla: „Ljubezen božja in milost Gospoda našega Jezusa in edinost svetega Duha naj bo z vami vsemi, amen — naj se zgodi!“

Gospodarske stvari.

Nova ali „ruska bolezen“.

(Konec.)

Pri nas v Avstriji se je pojavila ta bolezen v Krakovem, v Lvovu in zadnje dni na Dunaji, ker je samo v dunajski občni bolnišnici zbolelo 25 zdravnikov, večinoma mlajših, in več družih oseb, a njim je že odleglo. Izmed strežajk so zbolele najbolj zdrave osebe. Na klinikah nazivljejo to bolezen „rusko bolezen“.

Slavni Botkin, svetovnoznani ruski zdravnik, ki je pred 10. leti razpoznal kugo v Veljanki, rekel je o tej novi bolezni tako-le: Bolezen, nazivljana kitajski nahod ali epidemična kihavica, ni sploh nahod, temveč samostojni pojav nalezljive bolezni, kojoj treba nazivati infekcionit. Ta bolezen je podobna nahodu, mrzlici ali lehkem legarju. Z vsemi ima nekaj skup, a se vendar loči od njih; v vedi ji je odkazano posebno mesto. Mestni svet v Moskvi je sklical zbor zdravnikov, da preiskuje to bolezen, ter je njih mnenje, da je bolezen nalezljiva, toda s kolerom ni v zvezi. Zbolelo je do včeraj v Moski za to boleznijo 300.000 ljudi.

Zdravniki imajo polno posla, ter primanjkuje zdravniške pomoči.

Iz Pariza nam pa dohaja vest, da je ondi pred osmimi dnevi nastala v nekaterih skladiščih „Magazin de Louvre“ ta epidemija; zbolelo je doslej 450 oseb, med brzojavnimi in poštnimi uradniki pa 150 oseb za „influenzo“. Pariški zdravniki pravijo, da je to brz nekaka vročinska bolezen in da ni epidemični nahod ali „influenza“. Preko Berolina se brzojavlja, da je več sto delalcev za „influenzijo“ zbolelo v špandavski puškarni in po Berolinskih prodajalnicah, istotako v Gdanskem.

Ruski profesor dr. Filatov je poslal moskovskim „Roskijim Vjedomostim“ učeno razpravo o tej bolezni ter pravi, da je sicer nalezljiva in nadležna, toda brez vse nevarnosti in je samo posledica neugodnega vremena in da na Ruskem, kjer je zbolelo to jesen več milijonov ljudi, ni umrla niti jedna oseba. Pojavi trajajo pri nekaterih ljudeh dva ali tri dni. Prvi stadij je kratek in traja samo nekoliko ur, nastane pa potem velika onemoglost, glavobol, mrazenje itd., dalje velika slabost, bolečine po vseh udih, vrtoglavost, dražljivost, nahod in kašelj. Mrzlica se vzpenja do 40 stopinj in traja 1—3 dni, redko 5—6 dni, potem nastane vročina po vsem životu, in bolnik zopet okreva in je popolnem zdrav.

Ajda živini za krmo.

Po nekaterih krajih pridela se veliko ajde in hodi je ljudem preveč, vsaj za toliko, da je ne spravijo lahko v denar. V tem jim pa pride prav za krmo živini in skušnje učé, da služi ajda v tem prav dobro, kajti redivnih snovi ima v sebi veliko. Samo eno je pri tem nevarno, to, da povzročuje sem ter tje unetje krvi ali pa da sili kri preveč v glavo ali v kožo živine.

To pa se izgodi le pri svinjah in pa pri ovcah, pri drugi živini pa le prav redko, skoraj za izjemo. Konjem in govedi polaga se ajda prav tako, kakor se jim daje ječmen. Kar se tiče redivnih moči, pride ajda ječmenu prav blizo. Z ovsom pa se lahko meri in ga še sem tje prekosi.

Ker se ajda prebavlja le težko v želodci, zato je treba gledati na to, da jo dobi žival le zdrobljeno va-se. To je pa tudi vse, kar je pri tem potrebno. Izgodi pa se v časih, da se mora ajda že zelena polagati ali že tako, da se živina pase po njej ali pa da se je nakosi. V tem pa je treba paziti na to, da se žival ne nasiti s samo ajdo. Tudi dolgo časa ne smeš živali s samo ajdo rediti ali živali v silni vročini pustiti, ker bi jo tako napelo.

Če se pa pokaže, da je živinče vsled take pašé vzbolelo, postavi ga brz v senco, v hlev. Ravno tako glej na to, če si po zimi dajal živini ajde, da se v spomladi, predno jo izpustiš

na pašo, polaga živini kake 3 do 4 tedne druga krma.

Sejmovi. Dne 8. januarija v Šmarji. Dne 10. januarija na Planini in v Beračah. Dne 11. januarija v Gradci.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Novo šolsko poslopje). Zadnjič sem obečal, da vam hočem dokazati s številkami, da je novi prostor primernejši, pa tudi cenejši za zgradbo šolskega poslopja. Stari prostor bi se moral navoziti tako visoko, kakor je okrajna cesta, namreč 70 centimetrov višje, kakor je zdaj. K temu je treba za dvorišče, za prostor med cesto in poslopjem, potem za prostor na pravi in na levi strani od poslopja, dalje odzaja za dvoriščem, za navažanje nadučiteljevega stanovanja in telovadnice, za vse tote prostore vkup 2298 kubičnih metrov zemlje. Eden kubičen meter pride na tri voze t. j. 6894 vozov ali „foring“. Eden voz ali ena foringa z nalaganjem in s planiranjem vred velja 40 kr. celo navažanje in planiranje pride tedaj na 2757 gold. 60 kr. Novi prostor, ki je odzaja za dva metra višje kakor spredaj, mora se splanirati in sicer 63 metrov v dolgosti in 51 metrov v širokosti t. j. 3213 kvadratnih metrov. Ako bi računili za eden kvadraten meter tudi 30 kr. kar pa je gotovo precej visoko, prišlo bi planiranje na 1285 gold 20 kr. To pa hočemo prihraniti. Opeka (cigel) se bode namreč delala na novem prostoru ter se bode planiranje s tem vred zgodilo. Novi prostor pa velja 600 gold. in ako bi za cesto in pot porabili makar 1000 gold. prihranimo vendar na prostoru samem 2442 gold. 80 kr.! Idimo zdaj dalje. Na starem prostoru znaša fundament z velbom 880·2 kubičnih metrov. Na novem prostoru bodo pa kleti za dva decimetra nižje; s tem se prihrani 176 kubičnih metrov zidovja. Eden kubičen meter pa velja 7 gold. 30 kr. torej velja 176 kub. metrov zidovja 1284 gold. 80 kr. in to bomo prihranili samo pri kletéh! Preidimo k sobam ali izbam. Na starem prostoru bi morale biti 4 metre visoke, na novem bodo imele samo tri metre 80 centimetrov visokosti. Pri tem se prihrani v spodnjih sobah 39·6, v zgornjih 35·5, skupaj 75·2 kubičnih metrov, meter po 7 gold. 30 kr. kar znaša 548 gold. 96 kr. Pri kletih in sobah se torej prihrani 1833 gold. 76 kr. K temu še omenimo, da po načrtu ali planu treba k celemu poslopju 640.000 opek ali cigla, ki velja 8969 gold. Na starem prostoru zemlja ni za opeko, ker je vse močvirno; na novem pa se lahko vsa opeka napravi in pri tem se prihrani najmanjše 2000 gold. in to je tudi nekaj. Poglejmo si zdaj celi račun! Prihrani se tedaj pri prostoru samem 3442 gold.

80 kr. pri kletih in sobah 1833 gold. 76 kr. pri opeki 2000 gold. vsega vkup 6276 gold. 56 kr.! Mislimo, da smo jasno dokazali, da je naše delovanje pošteno in da v prvi vrsti gledamo na to, da olajšamo kolikor mogoče našim šolskim občinam težko breme in da jih obvarujemo nepotrebnih stroškov. Ob enem pa se trudimo, da postavimo poslopje, ki bode v duševni in telesni hasek naši deci in našim naslednikom. Prepričani smo, da se bodo enkrat, ko nas davno že več ne bo, hvaležno spominjali in rekli: Bog jim plati za njihovo skrb in za njihov trud!

Z Ribnice. (Nemškutarski pritisk in pa § 19.) Naš deželni zbor nam leto za letom naklada novih težav in bremen v obliki raznih postav. Takšni težavi ste nam novi postavi: o zavarovanji delavcev in pa okrajne bolniške blagajnice. Obe ste v svoje področje spravili tudi naše žagarje, kakor da bi delo v žagah bilo Bog ve, kako nevarno in zdravju škodljivo. Okrajne bol. blagajnice že delujejo obilno pol leta, pa v tem kratkem času smo se jih tu že do dobrega naveličali, to pa posebno gledé njene uprave. V Marenbergu ji je namreč vodja neki kolar Z., ki se šteje za Nemca od glave do pet, kar je v svojem dejanji nedavno pokazal. Ne samo da se v knjižice nemško-slovenske vpisuje vse nemški, opomini k vplačevanju so vsi nemški, še naznanila ali odpovedi doneskov za čas zime ne sprejme slovenski pisanih, kakor da bi se zavoljo njega moralo vse nemški učiti. Takšno naznanilo je pred kratkim vrnil z opombo, da ne more vsikdar iskati tolmača, ki bi mu jih razlagal. Smo pa morda mi krivi, da se on ni slovenski naučil? Ali naj si potem vsi kmetje iščejo tolmačev, da jim delajo nemška naznanila, to vse pa radi enega Nemca, ki je toliko neuljuden, da si na okr. bolniške stroške ne preskrbi pisarja slovenščine zmožnega! Če že sodnije in drugi c. kr. uradi sprejemajo in rešujejo slovanske vloge, ne verjamemo, da bi § 19 drž. zak. ne veljal tudi tu. Če se noče dotični naučiti ali vsaj dobiti slovenščine zmožnega tajnika, bolje je, da napravi prostor drugemu, ki bo to rad storil, saj slišimo, da oni trud ni slabo plačan, celo verujemo, da od vseh teh doneskov delalcev bo menda se več prijelo vodstva in pisarij, kakor pa bodo uživali jih bolni delalci. Pravično bi bilo, da bi okr. bol. blagajnice svoje račune dajale občinam na ogled, naj bi vsak kmet videl, kako se porabi od njega in delalcev vloženi denar. Gledé uradovanja pa bomo že storili potrebne korake, da bojo tudi vodstva bol. blagajnic morala slovenski znati.

Pogorski.

Iz Ljubljane. (Gledališče) je dandanes v navadi, ter ljudje vanj raje hodijo, kakor v cerkev in to ni ravno dobro znamenje, ako po-

mislimo, kaj se večkrat ondi vidi in sliši, namreč psovanje sv. vere in služabnikov božjih. No Slovenci se ravno s slovenskimi gledališči ne moremo ponašati, ker le redko kedaj se kaj slovenskega predstavlja. V Ljubljani n. pr. se Nemci skorej vsako večer šopirijo, med tem ko Slovenci samo po jedenkrat napravijo kako veselico v čitalnični dvorani, toraj se nam ni bati veliko, da bi se v tem oziru zelo okužili. Vendar nekaj imam v mislih, kar me je v beli Ljubljani zelo presenetilo. Na dan sv. Štefana zvečer so priredili v „Marijanišči“ „Božični oratorij“ z začetkom ob 5. uri in vstopnino 20 kr. s tem-le vspehom: 1. Hrepenenje po Izveličarju. 2. Ave Marija. 3. Rojstvo Kristusovo. 4. Pastirci pri jaslicah. 5. Sv. trije kralji. 6. Pobeg v Egipt. 7. Božična radost; z živimi podobami: Angelj se prikaže Cahariju v templji; Oznanjenje pr. D. Marije; Angelj oznani pastircem rojstvo Izveličarjevo; Pastirci pri jaslicah; Sv. trije kralji pred detetom Jezusom; Angelj se prikaže Jožefu v spanji; Sv. družina na pobegu v Egipt in blagoslavljaJoči Jezušček, katerega angeljci molijo. Tako, takošnja gledališča bi naj verni in katoliški Slovenci obiskovali, jaz sem bil pri teh prizorih kar očaran. Božična veselica je bila v Marijanišču tudi dne 27. grudna, katere so se udeležili razun ogromno občinstva tudi mil. knezoškof dr. Jakob Misija ter imeli primerni govor.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Novo leto začne se za naše ministre prav veselo, ker so skorej vsi prejeli od Nj. veličanstva visoko odlikovanje: grof Falkenhayn veliki križ Leopoldovega reda, grof Schönborn in grof Zaleski red železne krone 1. vrste, pl. Gautsch pa je postal baron in grof Welsersheimb ud gosposke hiše drž. zbora. — Grof Taaffe se pogaja sedaj z vso resnobo z Nemci in Čehi in je torej upanje, da pride k malu med njimi do sprave. Našim velikim Nemcem pa le-ta sprava ne bode po volji, ker ne bode ali bode potem še manj uzroka za njih upitje: glejte krivice, ki jih trpimo! — Na gornjem Štajarji dela se bojda poslej in najbolj za to, naj se ljudstvo ubrani judov, dokler jim še ni po polnem v pesti, kakor jim je že drugje. Nam pa se dozdeva, da se skriva v to oblačilo le stari — liberalizem. Ker ga ljudstvo sedaj pozna in ga nič več ne mara, zato obrne on plašč po vetru ter upije zoper jude, na tihem pa jim stiska prijazno roko, nič manj, kakor doslej. — Po Koroškem je sedaj huda zima, huja, kakor druga leta ter jim zamrzne že sem ter tje kako jezero, katero je doslej le radko zamrznilo. — V Beljaku si že snujó podružnico „Südmark“. No le-ti pa že lahko mečejo denarje skozi okno! — „Slov.

matica“ v Ljubljani razpisuje večje darilo za naj boljšo slov. povest. — Gospóda na c. kr. pošti v Ljubljani ni posebno prijazna nasproti slov. jeziku ter ga ne kaže več na svojih uradnih pečatih. To je pa čudno! — V Gorici so si prišli sedaj že tudi Italijani navskriž, to pa za voljo nove železnice, tedaj za voljo reči, ki je še nimajo. — Novi dež. šolski nadzornik za Primorje, g. Lešanovsky, ne zna slovanski pa tudi ne hrvaški in vendar stopi na tako imenitno mesto! Kaj še čemo več! — Zmirom bolj se kaže, da je novi ces. namestnik v Trstu le na strani Italijanov in se ne izmeni nič veliko za slov. želje. To pa mu bode prej ali slej na škodo. — Prof. Spinčič se preseli iz Gorice v Poreč, ker je ud dež. odbora za Istro. — Kakor smo že rekli, tako vladna stranka v Zagrebu tudi v resnici ugovarja zoper mestne volitve in brž ko ne jej to obvelja. Tako pa bode potlej tudi mestni zastop pod klobukom madjaronov. — Več madjarskih mest, njim na čelu Buda-Pešt, izkliče Kossutha za čast. meščana in možu ostane potem državljanstvo. Nič vredna zvijača!

Vunanje države. V ponedeljek so sv. Oče v Rimu imenovali 5 novih škofov v Rusiji in je to dokaz, da sta se papež in ruski car že vendar-le pogodila gledé ruskih kat. cerkev. — Italija je sedaj, kar se tiče vlade, popolnem v rokah freimauerjev in zato so v njej vse nove postave v prvi vrsti zoper katol. cerkvo. Tako misli sedaj minister Crispi že zopet na novo, na tako, ki da vladi pravico prepovedati pastirske liste. — V Florenciji je zgorelo gledališče „kralj Umberto“ do tal. Za kralja to ni dobro znamenje. — Francoske republike predsednik, Sadi-Carnot, zatrjuje, da sedaj ni v Evropi vlade, ki misli na kako vojsko in torej tudi francoska ne išče druga, kakor mirú. — Drž. zbor je razšel a ni prej ničesar storil, kakor da je zavrgel več volitev boulangistov. V tem pa sta bili vlada in zbor čudno edinih misli. Ali bo to še tako tudi pozneje? — Da Anglija ne pripozna najnovejše republike v Ameriki, Brazilije, to je sedaj gotove in tako ostane ta mlada hči freimauerska brž pri vseh vladah na cedilu. — Nemški kancelar, knez Bismark, bi rad tudi Bavarcem vzel lastno pošto, toda kakor se kaže, še mu je grozdje preklislo. — Pri ruski vladi so si gg. ministri prišli navskriž; g. minister za drž. finance jim se zdi preskop. To pa za-nj ravno ni graja. — V Rumuniji pa če sedanji drž. zbor celo na tožnjo klop déti prejšnje ministre, češ, da so predajali drž. posestva za slepo ceno in s tem prizadeli državi za več milijonov škode. To pa menda ni tako hudo bilo. — Bolgarija ima sedaj še precej mirú in je to veliko, da tudi Rusija nima več toliko ugovarjati zoper sedanjega kneza, kateri je čisto zoper njeno voljo

v tej nesrečni državi. — Nič ni prav pa v Srbiji. Mladi kralj nima besede, vlada pa ne dovolj veljave pri ljudéh in to je velika nesreča za mlado kraljestvo, v katerem je še veliko dela, predno bode v njem vse v redu. — Turčiji ni prav, da dela Bolgarija, nad katero še pripade neka višja oblast njej, dolgove na svojo roko. Resnica, dolgovi že napravi, ali kdo jih povrne o svojem času? — Grški kralj Jurij misli brž vendar le na to, da se odpove svoji časti. — V Afriki si pridobiva neguš Menelik srečno in čedalje več mest za se. Sedaj skorej ni več dvoma, da bode v kratkem on čez celo deželo gospodar. — Cesarica braziljska je umrla in tudi cesar ni pri dobrem zdravju. To je za novo republiko še neka sreča, ali kaj pomaga, ko ljudje nič kaj ne marajo za republiko, katero so si višji častniki, na povelje freimaurerjev, napravili! — V severni Ameriki so imeli doslej prav milo zimo, kakor je že v onih krajih dolgo ni bilo. Nesreča pa je ondi to, da so imeli na večih krajih velike požare.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Dalje.)

Vladne ukaze izvrševala in luteranstvo po deželi trebila je posebna od nadvojvode imenovana komisija, ki je spremljana od nemških in slovenskih vojakov hodila od mesta do mesta, od trga do trga. Udje te komisije so bili: Andrej baron Herbersdorfski, Janez opat iz Admonta, Alban Mossheim, komorni svetovalec in Friderik pl. Paar, deželni poštar. Navadno je komisijo spremljal tudi Sekovski škof Martin. Ova komisija je imela nalogo, po vseh župnijah nastaviti katoliške duhovnike, pregnati krivoverske pridigarje, razdijati molivnice in šole ter sežgati luteranske knjige in spise, prebivalce pa s prisego obvezati, da se bodo vsake krivovere skrbno varovali ter katoliški veri in deželnemu vladarju zvesti ostali.¹⁾

Pa preden še je omenjena komisija dospela v Ptuj, vršilo se je ondi par važnih dogodkov. Pred vsem drugim moramo v misel vzeti spremembo v župnijski službi.

Župnik Boštjan Kobelj je bil koncem avgusta l. 1599. zaradi obilnih zaslug in odličnih lastnosti imenovan proštom reda avguštincev v Doberlivesi na Koroškem, kajti ondotni prošt Urbin bil je poklican za škofa v Trst. Za župnijo Ptujsko — vsled rezignacije Kobelja izpraznjeno — („ob resignationem moderni eiusdem possessoris Sebastiani Kobely ad praesens

vacantem“) — je pa Ferdinand, z listino, pisano dne 14. sept. l. 1599. v Gradci prezentiral Solnograškemu nadškofu Bolfenku duhovnika Janeza Ripšer-ja.¹⁾

Dne 21. oktobra t. l. izročil je Kobelj nasledniku „temporalia“, koncem tistega mesta pa „spirituala“ ter je odšel na svoje novo mesto v Doberlaves, kjer je bil imenovan višjim duhovnikom v Junski dolini. Tudi nadvojvoda Ferdinand ga je odlikoval s častnim naslovom svetovalca ter mu dovolil, da je smel prodati nekaj samostanskih zemljišč in z denarjem popraviti cerkev in samostan. Na cerkvenem oboku v Doberlavesi nahaja se sledeč napis:

„Reverendus ad modum ac nobilis in Christo pater et Dominus Sebastianus Kobelius, huius loci Praepositus trigesimus quintus, Archidiaconus vallis Junensis, nec non Serenissimi Archiducis Austriae Ferdinandi Consiliarius, fecit. quod potuit.“²⁾

Časten je ta spominek za moža, ki je kot slednji prošt v Doberlavesi končal dolgo vrsto slavnih redovnih predstojnikov, a ginljive in milotožne so napisane zadnje besede: „fecit, quod potuit“, — storil je, kar mu je bilo mogoče. Kažejo nam, da prošt Boštjan si ni samo prizadeval, zboljšati gmotno stanje in gospodarstvo, ampak da je z vsemi močmi neutrudno delal tudi na to, da bi se stari red zopet vpeljal. Pa ves njegov požrtvovalni trud je bil zastonj; propada nekdanj tako slovitega samostana ni mogel zabraniti.

Na neki sliki, viseči na stopnjicah, ki vodijo h glavnemu altarju nekdanje proštijske, vidi se njegova podoba z letno številko 1601. On kleči v pontifikalni obleki ves otožen in pobit pred podobo Križanega, kakor bi slutil svojo bližnjo smrt in žalostno osodo samostana.

Umrli je l. 1602. Po njegovi smrti izvolili so korarji proštom Krškega kanonika Matjaša Staudach-a, pa izvolitev ni bila potrjena. Pač pa je papež Klemen VII. po nasvetu nadvojvode Ferdinanda in Lavantinskega škofa Jurija Stobej-a samostan zatrl in njegovo premoženje jezuitom v Celovci izročil.³⁾

Smešnica l. „Mati,“ vpraša sinko, „kaj pa ste dnes tako tiha? Krapí dišijo prav lepo in skorej bodo že kar za to, da jih postavite na mizo.“ „No, kaj pa bi tedaj naj jaz rekla?“ odvrne dobra mati. „Oj,“ povzame fante, „recite, mati, le: Tonče, ali bi rad krapov?“

¹⁾ Knezošk. arhiv v Mariboru. Da bi torej po Bošt. Kobelji v Ptuj župnikoval 1592—1598, kakor trdi S. Povoden (Bürg. Lesebuch, 352) in po njem F. Raisp (Pettau 121) in Janisch (Top.-stat. Lex. v St. II., 456) ali samo 1598, kakor poroča dr. Hönlisch („Tagespost“ 1863) nek Boštjan Lorek, je celo krivo, kajti neposredni naslednik Kobeljev je bil Janez Ripšer.

²⁾ Archiv f. Kärnten, I., 177.

³⁾ Marian, Austr. Sacr., V., 319—320.

¹⁾ A. J. Caesar, Staat- und Kirchengeschichte d. H. Steier. VII., 247 in Dr. M. Robič, Gesch. d. Protest. in d. Steier. 195.

Razne stvari.

(Najvišje potrjenje.) V okr. zastopu Slov. Bistrice sta potrjena obč. g. Anton Hajšek, dekan v Slov. Bistrici, ko načelnik in g. Ljud. Kresnik, posestnik na Črešnjevci, kot njegov namestnik.

(Čitalnica) v Ormoži je v meseci decembru pret. leta priredila tri zabave: Miklavžev večer, eden jour fix in Silvestrov večer s tombolo. Vsakokrat je bilo zbrano odlično društvo in zabava prijetna.

(Občni zbor) „bralnega društva“ pri sv. Križi na Murskem polji bode 6. januarja 1890, (na dan sv. 3 kraljev) ob 3. uri popoldan v šolskem poslopju ravno tam. Dnevni red: 1. Poročilo društvenega predsednika o društvenem delovanju in stanju. 2. Poročilo blagajnika in knjižničarja. 3. Poročilo tajnika. 4. Volitev društvenega odbora. 5. Predlogi. 6. Vzprejem novih udov. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

(Občni zbor.) Marljivo „Slov. bralno društvo“ pri Malinedelji bode dne 12. januarja popoldne ob 4. uri imelo v prostorih g. Korošeca svoj občni shod, letni račun ter novo volitev, potem pa prosto zabavo. Vsi udje in prijatelji se vabijo.

(Popotnikov Koledar za slovenske učitelje, 1890), izšel je ravnokar s popolnim šematizmom šolsk. oblasti, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno Štirim, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1880/90. Sestavil in založil ga je gosp. Mihael J. Nerat, nadučitelj in „Popotnikov“ urednik v Mariboru. Ta koledar, ki izhaja že četrto leto, odlikuje se po navedeni vsebini, kakor tudi po lični obliki, zato sodimo, da si ga bode vsak slovensk učitelj naročil.

(Nove molitvene knjižice) so prišle na svetlo v zalogi „Katoliške bukvarne“ v Ljubljani: „Rafael, ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jožef Krčon, duh. svetovalec“. Taiste so po obliki srednje velikosti, obsegajo 350 strani in so kaj lično napravljene. — Cena je v pol usnje vezani knjižnici 60, v usnje 80 kr., v usnji z zlato obrezo pa 1 gld.

(Smrt.) V samostanu Jezusovega reda je pri sv. Andreju na Koroškem po dolgi pljučni bolezni, spreviden sv. sakramenti v Gospodu zaspal velč. o. Jožef Lassbacher 16. grudnia l. 1. 37. let star. Mnogo let se je trudil in dosegel visoko učenost, pa božja previdnost je odločila in ga poklicala na plačilo. Tedaj vsegamogočni mu daj v miru počivati, in naj mu bo zemljica lahka. Žalujejo za rajnim oča in dva brata in mnogo prijateljev.

(Neznani tatje) so obiskali v noči 29. decembra pr. l. več posestnikov v Humu, Loperčicah, Frankovcih in v Obržu. Le v eno

klet se jim je posrečilo vdreti, kjer so vzeli nekaj vina, drugo pa so izpustili, da je teklo po kleti. Povsod drugod so jih pregnali in po sledu tirali preko Središča, kjer so na Prekmursko izginili.

(Primerno darilo.) V Šoštanji so imeli tamošnji velikonemški pevci Silvestrov večer in jim je g. Anza Woschnagg daroval „rog za pitje“. Mož pač zna, da so pevcem grla rada suha.

(Davki.) Nihče ne plačuje prerad davkov in zato bode menda prav, če priobčimo, koliko da jih pride na človeka v posameznih državah. V Nemčiji pride na vsacega gld. 20·60, v Angliji gld. 16·92, v Franciji gld. 16·66, v Italiji gld. 10·23, v Rusiji gld. 8·54 in v Avstriji gld. 7·96. Najvišji so torej v Nemčiji, najnižji pa pri nas v Avstriji. Te številke govoré dovolje jasno.

(Na Dobrni) pred hišo-zdravilnico zakrivajo tam tekoči potok na račun, ki ga je deželni zbor dovolil že lani. Zidarji so se dela lotili koncem novembra. Tamošnji Novigrad je pa sedanji lastnik dal znotraj popolnoma predelati za bivališče topličarjem.

(Vrabelj.) V Ameriki kedaj ni bilo vrabljev in so jih dobili tje iz Evrope. Sedaj pa se jih jim je toliko namnožilo, da bi jih radi nekaj odpravili in zato so jih že jeli streljati in pobijati, česar ni nihče smel do te dobe.

(Hlimba.) „D. W.“ v Celji podučuje list za listom svoje bralce, da ginéva mir med nemškim in slov. prebivalstvom na južnem Štajarji če dalje bolj. To je sicer mogoče, toda kriva je tega pač le ona, saj nima nikdar poštene besede, kedar govori o slov. možih ali sploh o slov. ljudstvu. Spaka spakasta!

(Smrtna kosa.) V božičnej noči je umrl na Vinici blizu Ormoža na Hrvatskem naš rojak g. dr. Lovro Sok, zdravnik. Rojen je bil pri sv. Marjeti pod Ptujem. Stal je v 36. letu svoje dobe. Ponesrečil je na poti.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg.: Voh 1 fl., Pečnik Fran 11 fl., Fišer Andrej 21 fl., Arzenšek Mat. 2 fl., Brglez Jan. 1 fl., Šlander 2 fl., Arzenšek Alojz 1 fl., Jurkovič 11 fl., Verk 2 fl., Cerjak Fr. 2 fl., Tombah 1 fl., Vraz Janko 1 fl., Plešnik 1 fl., Stoklas 2 fl., Dupelnik 1 fl.

(Duhovske spremembe.) V torek, dne 31. decembra pr. l. umrl je č. g. Fr. Osterc, kaplan v Cirkovicah. Doživel je marljivi delavec v vinogradu Gospodovem še le 35. leto svoje dobe. Naj počiva v miru!

Vsem častitim kupcem veselo novo leto in prísrečno zahvalo.

Josipina Pruha v Celji.

Zahvala.

Ginjenim srcem izrekam vsem, ki so se nas na katerikoli način sočutno spominjali o nepričakovani in prerani smrti našega nepozabljivega sina, oziroma dragega sopruga, milega očeta in ljubeznjivega brata, gospoda

Dr. med. Lovrota Sok,

zdravnika v Vinici na Hrvaškem,

kakor tudi onim, ki so od blizu in daleč pokojnega tako mnogobrojno in zelo častno spremili k večnemu počitku, tistim, ki so darovali toliko lepih vencev, sosebno pa prečastiti duhovščini, visokorodnemu plemstvu, čč. gg. kralj. uradnikom in tovarišem, p. n. zastopom, korporacijam in deputacijam, gg. pevecem Ormoške čitalnice za ginljivo petje, kakor še vsem so rodnikom, prijateljem in znancem najodkritosrčneje in najtopleje zahvalo.

Sv. Marjeta in Vinica, dne 30. dec. 1889.

Rodbina Sok.

Oznaniilo.

Zdolej podpisana kot naslednika Borš narjeve gostilne niže farne cerkve v Št. Juriji na Tabru, naznanjujeta, da bodeta v ravno tej hiši, to obrt naprej vodila, k obilnej obiskavi častitim gostom, katerim se zagotovi točna in poštena postrežba, točila se bodejo vsakovrstna stara in nova vina po najnižjih cenah, skrbelo se bode tudi vsaki dan z izvrstno kuhinjo, toplo in mrzlo o vsakem času.

Posebno se še priporočata daljnim potnikom, katerim se bode tudi oskrbelo dobro prenočišče. Naj tudi ne pozabijo se vedno še tu sem uglašati potniki gornje Savinjske doline, kateri v poletnem času vtrujeni, potrebni okrepčanja potujejo, vračujoči se od plavljenja lésa na Hrvatsko, iz Hrastnika čez visoke Reške in Miklavške hribe, bode se njim v vsakem času najboljše postreglo.

Se priporočata najuljudneje

Valentin in Ana Južna.

6 lepih svečnikov za cerkev

iz kitajskega srebra, s pravim srebrom v ognji trikrat posrebrnjenih, 1 meter dolgih se odda. Kje, pové upravništvo „Slov. Gosp.“ 4-4

Priporočba.

Več tisoč lepih 4-5 letnih sadnih drevesc najboljih vrst, priporoča po nizki ceni Jože Janežič na Bizeljskem pri Brežicah.

Občinski zastopi in šolska vodstva dobijo cepiče zastonj. 5

Zahvala.

Ker mi ni mogoče osebno se zahvaliti, za mi v tako obilni meri skazano sožalje v priliki smrti moje preljubljene nepozabljive žene, oziroma sestre, svakinje in tete gospé

Marije Kern,

kakor tudi za obilno vdeležbo pri pogrebu in za darovanje tako dragih in lepih vencev, najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom in znancem, ki so prišli od blizo in dalje v takem slabem vremenu, veleč. duhovščini Šaleške doline, posebno veleč. gosp. dekanu Ivan Šribarju s Škal, ki je blagovoljno spreved vodil, Šoštanjski požarni brambi, katera se je celostevilno vdeležila in tudi gosp. Franc Vošniku in gospej za posebno brigo in dobroto.

Šoštanj, dne 30. decembra 1889.

Chr. Kern,

svečar in posestnik.

V najem

odda se takoj mlin s 3 tečaji, z dobro in močno sestavo v najugodnejši legi pri sv. Miklavu, s prostornim stanovanjem za pošteno obitelj, oziroma tudi kaj zemljišča. — Podrobnosti in ugodni pogoji poizvedó se pri c. kr. poštnem uradu pri sv. Miklavžu poleg Ormoža. 1-3

Št. 6355.

Razglas.

2-3

Ker je visoko c. kr. namestništvo z razglasom z dne 5. listopada t. l. št. 24627, po tej mestnej občini naprošeno preloženje tukaj obstoječih živinskih sejmov odobrilo, bode se znanprej vršili v Celji letni in oziroma živinski sejmi tako-le:

Prvi torek mescev prosinec (Jänner), svečan (Februar), mali traven (April) in veliki traven (Maj) živinski in konjski sejmovi, na sredopostno soboto, potem dne 21. vinotoka (Oktober) in 30. listopada (November) letni in ob ednem živinski in konjski sejmovi.

Ako je eden teh dnevov nedelja ali praznik, vrši se sejem prihodnji delavnik.

Kar se s tem v splošno znanje prijavi.

NOVA PESMARICA.

Zbirka najbolj znanih slovenskih, hrvatskih, srbskih, bolgarskih, čeških, poljskih in ruskih pesnij.

Sestavil

Ivan Zeleznikar.

Založil

Dragotin Hribar.

Cena: Mehko vezani 80 kr., s pošto 10 kr. več. Elegantno vezani 1 fl. 20 kr., s pošto 1 fl. 30 kr. Dobiva se v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani.

Naroča se pa lahko tudi v vsaki bukvarni. 4-5